

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 30—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10499

Država mora biti močna, ker sicer je brez pomena — Cement države pa je pravičnost — Kjer se tepta pravica in sramoti resnica, ni prave sladkosti življenja, zato ponižani in razžaljeni dvigajo mrmranje in stiskajo pesti.

Od Jerme in Kaknja do Trbovelj

(K problemu reforme našega rudarstva)

Pred daljšim časom že so se pojavile v našem časopisu vesti, da se je napotilo nekaj rudarjev iz Jerme peš v Niš in nato celo v Beograd, iskat pravice. Podjetje jim je ostajalo dolžno mezdo skozi dolge mesece, dajalo jim je le male količine kornega zdroba, da so sploh ostali živi. Vse te razmere so bile možne kljub temu, da imamo v Jugoslaviji precej lepo socialno zakonodajo. Ni se izvedelo, ali so odposlanci rudarjev, ki v Nišu niso ničesar dosegli, prišli v Beogradu do svojih tovarišev pravic ali ne.

Ni še dolgo tega, odkar se je v Kaknju zgodila pretresljiva tragedija, ki je zahtevala veliko število rudarskih življenj. Kakanj je državni rudnik; v zadnjem času se je govorilo, da je strokovna komisija preiskala delo mnogih rudnikov in ugotovila, da v teh rudnikih primanjkuje mnogo tehničnih naprav, ki bi bile nujno potrebne za varen in smiseln obrat.

V preteklih dneh smo opazovali grandiozno borbo rudarjev zoper Trboveljsko premogokopno družbo za eksistenčni minimum. Vsi znaki kažejo, da ta borba še ni zaključena.

Ako iz časopisnih poročil in iz dnevnih razgovorov izvemo za te tri simptomatične primere, pa še za številne druge primere, kakoršni so se dogajali zlasti v zasebnih rudnikih v Srbiji, kjer so delavci mesto plače dobivali bone, če nadalje čujemo o bedi rudarjev v neizrečno bogatih bakrenih rudnikih, kjer se pridobiva ruda, baker se pa iz nje pridobiva v inozemstvu, potem se nam vsiljuje vtis, da je treba rudarstvo preurediti, ker sedanja praksa rodi na eni strani bedo in celo brezpravnost domačih rudarjev, vrh tega pa niso podani vsi pogoji niti za telesno varnost rudarjev v rovinah, na drugi strani pa ni izpolnjen osnovni narodnogospodarski postulat, da se morajo vse rude predelavati v Jugoslaviji.

Rudarstvo je gospodarska panoga, ki zahteva ogromen kapital in vsebuje velik riziko za podjetnika, ki je pripravljen investirati potrebne zneske. Ker naše gospodarstvo ne razpolaga s tako ogromnimi sredstvi, je umljivo, da je ravno rudarstvo pritegnilo veliko inozemskega kapitala, ki si je znal pri nas poiskati lukrativno udejstvovanje, na drugi strani je pa država sama nastopila kot podjetnik, saj je baš skupnost poklicana, da s skupnimi sredstvi vskoči tam, kjer so sredstva zasebnikov nezadostna. Inozemski kapital pa seveda najprej stavi svoje pogoje, pod katerimi je pripravljen investirati, in tu je naloga pristojnih oblasti, da ščitijo interese domačega gospodarstva ter zlasti socialne interese rudarjev. Po sedanjem stanju sodeč, si je znal inozemski kapital pogosto izgovoriti take pogoje, ki so znatno ugodnejši zanj kakor pa so v korist domačemu gospodarstvu. Država bi pa tudi morala najprej kot oblast poskrbeti za izenačenje konkurenčnih pogojev in predpisov, da bi se izključila možnost privilegirane konkurence državnih rudnikov napram zasebnim rudnikom in da bi se predvsem onemogočili taki načini produkcije, ki jih ne moremo imenovati zdrave in preiš-

ljene, temveč predstavljajo plenjenje dotičnega najdišča rude, torej pridobivanje rude z najmanjšimi finančnimi naporji brez ozira na bodočnost.

Če nastopi država kot rudarski podjetnik, pa bi se moralo od nje v prvi vrsti zahtevati, da vodi svoje podjetje po onih gospodarskih principih, po katerih je prisiljeno obratovati zasebno gospodarstvo. Predvsem bi se moralo v teh rudnikih pri ugotovitvi lastnih stroškov kalkulirati in z vsemi postavkami postopati kakor v zasebnem gospodarstvu, moralo bi se torej ugotoviti investirani kapital, ki se mora primerno obrestovati, nadalje bi ti rudniki morali trpeti natančno isto obdavčenje in iste socialne dajatve kakor zasebniki, zlasti pa bi se morale napraviti one investicije gospodarsko-tehnične narave, da je zavarovana eksploatacija po zdravih rudarskih principih in da so dane vse predpostavke za popolno varnost rudarskih življenj, nadalje pa bi državni rudniki morali plačevati vsaj enake mezde, kakor jih plačujejo zasebni rudniki. Če bi torej državni rudniki morali svoj produkt kalkulirati tako kakor vsako drugi, bi se nikdar ne mogla pojaviti gorostasna trditve, da so državni rudniki poklicani nastopati kot regulator cen, medtem ko se istočasno otrsajo onih bremen, ki jih morajo zasebni rudniki nositi. Nihče ne bo imel ničesar proti državnim rudnikom, če bodo s svo-

jimi proizvodi regulirali cene v borbi proti kakemu kartelu, ki si hoče zavarovati prekomerne koristi; toda tekma mora biti v vsakem oziru enaka, tekma pod neenakimi pogoji je pa prav gotovo proti dobrim šegam in proti osnovnim načelom gospodarske etike.

Rudnik Jerma spada v industrijski koncern Dragiša Matejića, ki ima pri Narodni banki ogromen dolg. Skandal z neizplačevanjem mezd se je zgodil v času, ko je Narodna banka imela merodajen vpliv na to podjetje, ko je torej za neizplačevanje mezd vedela in bi mu bila lahko pomagala. Ker je država na poslovanju Narodne banke močno zainteresirana, bi v konkretnem primeru obstojala možnost, da bi dajala premogovniku Jerma prednosti pri nabavah premoga za državne železnice pred vsemi drugimi rudniki, da bi s tem obvarovala Narodno banko pred velikimi izgubami, ki ji prete pri angažmanu Dragiša Matejića. Samo ta možnost dokazuje, do kakih nujnosti lahko pride prekomerno angažiranje Narodne banke, in kaj pomenjajo take nujnosti za podjetja, ki ne uživajo ogroženih kreditov pri Narodni banki.

Če torej opazujemo situacijo, ki je v rudarstvu nastala ob sodelovanju tujega kapitala, ki si je ponekod znal zavarovati prekomerne ugodnosti na škodo naših legitimnih narodno-gospodarskih in socialnih interesov, državne inicijative, pri kateri pa ni osnovne kalkulatorne enakosti z zasebnimi podjetji, ter domače privatne inicijative, ki je znala angažirati kako tako vplivno in mogočno avtoriteto, kakršna je n. pr. Narodna banka, ter ob vsem tem dan za dnem opazujemo bedo in brezposelnost v rudarskih revirjih, se nam vsiljuje spoznanje, da pri vsem tem manjka nek enoten načrt, ki bi postavil vse to na zdravo podlago. Mnenja smo, da je gospodarski načrt pri našem rudarstvu posebno nujen, načrt, ki naj bi določil smernice vsega dela v rudarstvu ter ustvaril zdrave pogoje za uspešno delo rudnikov v korist vseh zainteresiranih, zlasti pa rudarjev, ki so doslej morali nositi vse posledice sedanje neuravnovešenosti.

Narodna odbrana je tudi spregovorila

(namreč osrednji odbor v Beogradu)

Na letošnji Vidov dan je podal Osrednji odbor Narodne odbrane v Beogradu odločno in značilno izjavo, katero pa so beograjski in naši listi previdno zamolčali (tudi »Pohod« je doslej še ni objavil...) Iz te izjave sledi, da je bilo vodstvo Narodne odbrane napadeno istočasno in v enaki meri kakor »Boje«, ter da se brani ravno tako kot naš »Boje«. To izjavo priobčujemo v njenih bistvenih izjavah našim Borcem v razmišljanje o tem, kako čudno meglejo božji mlini.

»Naš dnevni tisk«, tako pravi ta izjava, je oznanil zadnje dni pod naslovom: **Jugoslovanska nacionalna stranka zoper politične akcije, ki se skrivajo za patriotskimi in podobnimi imeni**, — resolucijo kluba senatorjev in narodnih poslancev te stranke, v kateri se obtožujejo nacionalne organizacije, češ da se bavijo s politiko ter s tem organizacijam skozi vrstice te resolucije celo preči.

Kakor hitro je predsednik Osrednjega odbora Narodne odbrane prebral to resolucijo, je poslal radi tega izvestnim beograjskim listom izjavo, katere iz nam neznanih razlogov do danes še ni bila objavljena.

Zato izjavlja Osrednji odbor Narodne odbrane v svrhu pomirjenja mnogoštevilnega članstva svoje organizacije in javnosti sploh, služec kot vedno resnici in pravici, naslednje: (Ta resolucija navaja nekaj točk iz pravil NO, ki govore o njenih nalogah in sredstvih,

s pomočjo katerih NO skuša doseči te vloge. Ker so pravila NO splošno znana, tega dela resolucije ne navajamo. Op. uredništva.)

Nato resolucija nadaljuje: »Samo to je Narodna odbrana delala in nič drugega, zato se čudimo samovoljni trditvi, v kolikor se nanaša na Narodno odbrano (ni nam neznano, da se je v klubu govorilo baš o Narodni odbrani), da njeno delo ni ostalo v okviru zakonskih predpisov.«

Nikdar v nobenem slučaju se predstavniki Narodne odbrane niso spustili na teren čiste politike, kakor bi resolucija to hotela vedeti, marveč so razvijali svoje delovanje samo v mejah svojih pravil in domovinskih zakonov. Če pa so ostreje žigosali poedine škodljive pojave v naši družbi, govoreč vedno samo živo resnico, tedaj tega ni bilo treba pojmovati kot namen Narodne odbrane, škoditi komur koli na političnem terenu, marveč kot njeno dolžnost, da pobija naj si bo kogar koli nepošteno in razruševalno delo. Z drugimi besedami: Narodna odbrana je, bijoč včasih v plat zvona, želela biti iskrena sotrudnica onih, ki jo sedaj obtožujejo. Iz tega izvira: da oni ne le da ne sprejemajo tega sotrudništva, marveč da očevdno poskušajo diskvalificirati Narodno odbrano z namenom, da zavrejo njeno delovanje, katero jim ni po volji. K sreči naš narod dobro pozna delo vseh in vsakogar, zato je upati, da bo ta čisto strankarska obtožba proti vsem nacionalnim organizacijam, posebno pa še proti Narodni odbrani, ostala brez zaželenega učinka.

Samo po sebi se razume, da je vodstvo Narodne odbrane, ko je izvedelo, da v poslanskem klubu Jugoslovanske nacionalne stranke posamezni člani tega kluba neresnično slikajo delo Narodne odbrane, napravilo vse, da seznani predsedstvo kluba s pravim stanjem stvari, trdno verujoč, da bo našla popolno naklonjenost in razumevanje. Na žalost predsedništvo kluba ni maralo zaslišati odgovornega predstavnika Narodne odbrane, temveč je brez zaslišanja obsodilo Narodno odbrano.

Nadalje pravi izjava Osrednjega odbora NO tole: »Resolucija vsebuje poleg obsodbe nacionalnih organizacij poziv na vse 'pozitivne sile', naj se vpišejo v vrste Jugoslovanske nacionalne stranke. To ponudbo številno članstvo Narodne odbrane odklanja, ker se zaveda, da potom stranke ne more služiti kroni in očetnjava tako kot to more potom svoje nepolitične organizacije.«

Nadalje pravi resolucija: »Zato Narodna odbrana po pravici zahteva od vodstva Jugoslovanske nacionalne stranke, da iz obče nacionalnih interesov njej vrženo rokavico pobere in jo vrže tistim, ki v svojih osebnih koristih vidijo korist domovine. A vodstvo Jugoslovanske nacionalne stranke najbolje ve, kje so dotičniki.«

Končno Narodna odbrana iskreno obžaluje, da je klub senatorjev in poslancev Jugoslovanske nacionalne stranke v tako resnem času cele tri dni razpravljaj o namišljeni nevarnosti s strani nacionalno zavednih organizacij. Toda glupa je že sama misel, da bi od te strani mogla pretiti katerakoli nevarnost za državo. Bati se je, da ni ta nevarnost na tisti strani, ki samo sebe istoveti za državo.

Tako govori ta zanimiva resolucija, napisana na predvečer Vidovega dne letošnjega leta in podpisana od voditeljev Narodne odbrane. Komentariji so odveč in misli, ki so v tej resoluciji izražene, so v bistvu že znane vsem našim bralcem, saj jih je »Prelom« že razvijal na svojih straneh.

Za pol leta prepozno

Petnajst let poteka, odkar sta bila Celovec in Gosposvetsko polje zasedena po jugoslovanskih četah (od 6. junija do 31. julija 1919).

Zakaj nam ta zasedba ni prinesla Koroške? Mar zato, ker je bila nepravilna? Nikakor! Bila je popolnoma upravičena. Nemci sami so po razsulu pričakovali, da bodo Jugoslovani zasedli Beljak in Celovec. Bili so o tem prepričani. V obeh mestih so že nalepili lepake, naj se prebivalstvo zadrži mirno, ko vkorakajo Jugoslovani. Nemci so računali z zasedbo Celovca in Beljaka po Jugoslovanih kot z gotovim dejstvom. Govorilo se je tedaj na Koroškem: »Čez noč bodo Jugoslovani v Celovcu.« Posebno pa smo seveda mi Slovenci nestrno pričakovali, kdaj zasedejo Celovec Jugoslovani. A bili smo bridko razočarani. Jugoslovani so počasi in tipaje zasedli Rož in Podjuno, a Celovca niso zasedli.

Tako je minul november 1918. Vsled naše počasnosti in neodločnosti so Nemci začeli prihajati do sapa. Njihova prvotna pobitost je jela giniti in 5. decembra 1918 so sklenili, da se bodo proti Jugoslovanom z orožjem bojevali. Boji so se res takoj začeli. Z boji so Nemci dosegli plebiscit. Obiskal sem v tistem času, ko je bilo razglašeno, da se bo vršil na Koroškem plebiscit, tedanjega župnika Mateja Ražuna v Št. Jakobu v Rožu in rekel mi je: »Koroška je za nas izgubljena.« Žal, ni se motil. Poznal je razmere.

Nemci so si bili namreč s pomočjo Sloven-
cem vsiljene nemške šole vzgojili janičarjev. Od 1. 1870—1919, torej skozi 50 let, se je vršilo to pojaničarjevanje našega ljudstva na Koroškem. Se z večjo intenzivnostjo se vrši po letu 1920. Tako narodno ubijajo naš slovenski rod na Koroškem! Zločin je to, velik zločin! Zavedajmo se tega in ogorčeno protestirajmo proti zločinu, ki se vrši nad našim narodom na Koroškem!

Zasedba Slovenske Koroške se je izvršila začetkom junija 1919. A bilo je prepozno, medtem je odločitev že padla. Za pol leta prekasno so prikorakale jugoslovanske čete v Celovec in

na Gosposvetsko polje. Za pol leta prekasno je padel vojvodski prestol na slovitom Gosposvet-skem polju v naše roke.

Zakaj se to ni zgodilo pol leta prej? Zakaj se to ni zgodilo že novembra 1918? Danes vemo, kje je krivda. Premalo vzajemnosti je bilo med nami. Naroda ni prešinjala vzajemnostno načelo, ki se glasi: Eden za vse, vsi za enega! Ta narodna vzajemnost nam pravi: Slovenska Koroška je del slovenske narodne celote, je ud slovenskega narodnega telesa. Ogroženemu udu je treba hiteti na pomoč. Prav tako kakor se to godi pri ogroženem udu človeškega telesa. Pri

Narodni vladi v Ljubljani so imeli pomisleke, kaj bo s prehrano, če se zasede Koroška. Klaverni pomisleki! Pomisleki omejene sebičnosti! Mar se telo šele vprašuje, če naj odbije nevarnost ali ne, ki preti roki ali nogi ali kakemu drugemu udu? Ne, tu velja: Eden za vse, vsi za enega! Isto mora veljati pri organizmu naroda, če nočemo, da ne bomo neprestano zgubljeni!

Če drugega ne, naj nam bo zgodba o Koroški dober nauk za bodočnost. Vsi za enega — eden za vse!

Hotimir.

Posameznik ali skupina, ki samopašno živi na račun tujih žuljev in solz, si piše obsodbo, ki ostane neizbrisno zaregistrirana v sodnih aktih naroda.

Bojevniki na Francoskem

Zadnje čase so tudi nefrancoski listi posvečali nenavadno veliko pozornosti francoskim bojevnikom. To pa zato, ker se je za 8. julija pripravljala kongres združenja vseh bojevniskih skupin. Ta kongres je obetal biti odločujoč za obstoj Doumergove vlade. Bojevniški delegati — zastopniki tri in pol milijona mobilizirancev — so namreč postavili na dnevni red vprašanje: Ali je vlada vse storila, da uredi notranjo situacijo v Franciji? In zakaj so postavili to politično vprašanje? Zato, ker so dne 6. februarja spričo moralnega propada poklicnih politikov bili posegli v politično udejstvovanje ter z zaupanjem podprli vlado starca Doumerga.

Na stavljeno vprašanje kongres ni odgovoril zadovoljivo. Rezultati Doumergovega režima so le deloma taki, da obetajo prihod reda, discipline in narodne solidarnosti. Vendar pa je v mnogih ozirih Doumergue dosegel lepih uspehov. Zato so sklenili bojevniki, da ga bodo še nadalje podpirali.

Zanimivo je čitati ugotovitve francoskih časopisov, v kolikor se nanašajo na bojevnike in njihovo vlogo v življenju države. Mnogi gledajo skeptično na njihov nastop, nekateri so za to, da posežejo v zmede političnega dogajanja, drugi zopet jim priporočajo, naj za božjo voljo ostanejo le moralna sila, naj bodo le usmerjevalci. »Le Jour«, ki simpatizira z bojevniskim pokretom, prinaša v svoji številki z dne 8. julija zanimiv uvodni članek, katerega misli bodo gotovo osvojile tudi pozornost naših bralcev.

Iz zmešnjave današnjih dni, pravi pisatelj, se bomo izvili samo, če »bomo vedeli, kaj hočemo, in če bomo hoteli samo to, kar moremo, in če bomo to jasno in odločno izpovedali.

In zato, kajneda, je najprej potrebno, da se vsakdo bavi s tem, kar se njega tiče, s tem, kar dobro pozna: kmet s kmetijstvom, trgovec s trgovino itd.

Toda bojevniki, kateri so poljedelci, trgovci itd., za kaj so bojevniki usposobljeni kot taki? Kaj jih označuje in usposablja, kaj jih loči od drugih državljanov? Že samo njihovo ime kaže na to: loči jih dejstvo, da so se borili. Od tod izvira njihovo izkustvo, njihova kompetenca, njihova avtoriteta.

Nekdo me je vprašal: »Ali je bojevniki bolj sposobni za upravljanje rudnika kot kdo drugi?« — »Ne«, sem mu rekel, »pač pa prav toliko!«

So pa področja, kjer je bolj poučen: vse, kar je videl v jarkih, vse, o čemer je premišljal v jarkih, vojna in mir, kako se človek izogne prvi in si zagotovi drugega, kako se vodi armada k zmagi, kar je isto kot — mutatis mutandis — voditi narod k blagostanju, zlasti v tem mirnem času, ki je na las podoben vojnemu, vse to mu pravi, da se to doseže z redom, disciplino, zaupanjem, enotnim vodstvom, s podreditvijo vsakega posameznika skupni blaginji in z odstranitvijo klepetanja in brušenja jezikov.

Bojevniki se ne morejo pečati s podrobnostmi, to bodo napravili njihovi tehniki. »Bojevniki morajo podati splošno orientacijo. So zlorabe, ki kriče: zahtevati morajo, da se odpravijo. So cilji, h katerim se ozirajo vse oči: zahtevati morajo, da se usmerimo tja z odločnim korakom.

»Reforma pravosodja. Reforma parlamenta, reforma osrednje oblasti. Mir in varnost.« To je program, s katerim lahko potegnemo za sabo deželo.

Program, s katerim bodo bojevniki pomirili državo in pomagali, da spet zadobi zaupanje, vir blagostanja, je le-ta: konec strankarskega gospodarjenja, red, napredek, mir, varnost, kar naj zagotovi moč francoskega naroda, v bodočnosti pa zveza vseh narodov in vseh ljudi.

To so v kratkem misli tega članka. Francoski bojevniki imajo pred seboj velike cilje, ki temelje na globoki zavesti narodne skupnosti, na postulat vseobče solidarnosti. Mi se smemo učiti pri njih in vsrkati vse, kar imajo dobrega.

OPOZORILO.

Vse dopisnike »Preloma«, ki nam pošiljajo članke, dopise ali poročila, najvljudnejše prosimo, naj bo med vrsticami vsaj en centimeter presledka, tako da je uredniku dana možnost popravljanja ali prejezanja rokopisa za tisk. Dopisniki naj tudi pušajo na levi strani ca 3 prste širok rob, kajti drugače je uredniško poslovanje zvezano z nepotrebnimi težkočami. — Uredništvo.

Pozor! Bralci in prijatelji!

Najhujši časi so za nami. Možato in ponosno smo prehodili teh sedem mesecev prvi, najtežji del pota in smo se uveljavili. V nedeljo, dne 1. t. m., pa smo rekli, da gremo naprej.

Po svojih delegatih so krajevne skupine od vseh strani Dravske banovine sklenile posvetiti svoje delo izgraditvi lista. Hočemo imeti glasilo, ki bo našemu močnemu gibanju primerno.

Posebno pozorno se bomo bavili z upravo in oglaš. Te hočemo sistematično organizirati. Dosedaj se nismo utegnili dovolj zanimati za to važno zadevo, ker smo šele nastajali.

Kako razširjen je danes »Prelom« in kje ga že vse čitajo — tisoči in tisoči, tega pač ni treba posebej praviti. Vsak dan prihajajo mnogi novi naročniki.

Vsak trgovec, vsak obrtnik, vsak gospodar in sploh, kdor hoče kaj kupiti ali prodati, ve, kaj pomeni v javnosti glasilo, ki gre iz roke v roko.

S samo simpatijo in z lepim priznanjem ni opravljeno. Dajte nam tudi svoj oglaš. To bo Vaša in naša korist.

Uprava »Preloma« — Ljubljana.

Izjava naših vojnih dobrovoljcev

V zadnji številki našega lista smo poročali, kako so sklenili naši vojni invalidi neomajno vztrajati in aktivno sodelovati pri »Boju« tudi v bodoče kakor doslej — kar jim je z odločno resolucijo potrdil in dovolil njihov zbor delegatov Udruženja vojnih invalidov v Beogradu.

Vojnim invalidom so tovariško sledili tudi naši vojni dobrovoljci. Na svojem izrednem občnem zboru dne 7. julija t. l. je sklenila Organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani, da odobrava delo »Boja«. V debati so njeni člani ugotovili, da so se odločili v preteklem letu za soudeležbo pri ustanovitvi »Boja« iz razloga, ker so se zavedali, v kako nad vse težak položaj je prišel ves naš narod. Občutili so, da je nereda in ljudske bede v naši zemlji vse preveč, da je mnogo krivde na tej bedi na onih, ki so narod vodili — da je naporov za izhod iz te stiske vse premalo. Dobrovoljci se za tako življenje v Jugoslaviji, kjer uživajo naši ljudje živinsko sol mesto prave, kjer mora delati naš človek za 80 para na uro — niso borili! Vstopali so v dobrovoljske legije in v boj za Jugoslavijo, v kateri bi vladali red, socialna pravica, svoboda, enakopravnost, poštenje, mir in sreča vsakega državljanca brez razlike. In ker je »Boj« prevzel ta gesla in hotel vstvariti ono srečno Jugoslavijo — so mu stopili na čelo.

Dobrovoljci so ugotovili, da so imeli in še imajo v »Boju« odločilno vlogo. Predsednik, I. podpredsednik in glavni tajnik »Boja« so dobrovoljci, kakor še celo število članov izvršnega odbora. Proti volji teh tovarišev se v »Boju« ni zgodilo nikdar ničesar, vladala je vedno najlepša harmonija. Če morda v »Boju« to ali ono ni bilo vseč vsem in vsakomur od tovarišev — nič zato. Če so bile napake, niso bile velike in se lahko popravijo. Treba je upoštevati nadčloveške napore Borcev in veliko naglico, s katero se je pokret razvijal. Ta naglica pa je bila zelo utemeljena in — hvala Bogu — da se je hitelo! Ni bilo časa za matematično izračunane načrte — vsaj dobrovoljci tudi v svetovni vojni niso mnogo dali na matematiko. Nekdo je vendar moral spregovoriti odločno, pogumno besedo! Spregovoril jo je »Boj« in dobrovoljci z njim. Treba je bilo z vso energijo in naglico zgraditi granitni zid pred poplavo nemorale, malodušja, obupa in človeške zlobe — sicer bi zgodovina obsodila dobrovoljce kot superpatriote, ki v tako težkem času niso smeli pozabiti na ljudstvo. Dobrovoljci so se oklenili »Boja« z zavestjo, da vršijo pošteno in nesebično delo, kot nekdaj v svojih legijah. Niso jih plašili ljuti napadi nasprotnikov in njihovega najetega tiska, ki so hoteli po silii zaplesti »Boj« v politično borbo. Hoteli pa so tudi zanesti razkol v dobrovoljske vrste, kar pa jim ni uspelo! Dobrovoljci si kratko-

malo prepovedujejo vsako vmešavanje teh ljudi v svoje dobrovoljske zadeve!

»Boj« pa je šel naprej skozi vihar, skozi ves vik in krik nasprotnikov, ki bi bili odstotno zanj, ako bi jim bil ponudil svoje generalske epolete — pa jih ni ponudil! Hotel je opraviti svoje zgodovinsko delo sam — ker bi ga sicer ne opravil! Obdržal je svojo linijo, svoje temeljne ideale in dosegel v poštenih masah naroda ogromen državotvoren uspeh — kljub vsemu! Zrasel je preko glave vsem, ki so ga ovirali ter postal edini up in zadnja nada stotisočev najbolj bednih in obupanih. In njegov duh še živi in bo živel — do zmage!

Dobrovoljci se imajo zahvaliti tisočerm srečnim slučajem, da so ostali živi in da jim je bilo kljub pekleniskim zaprekam dano, vrniti se v svobodno domovino Jugoslavijo, za katero so tvegali vse. Spominu svojih mrtvih tovarišev so dolžni, da storijo vse, da se oživotvori ona srečna Jugoslavija pod žezlom našega hrabrega Kralja, da se borijo zanj vse dotlej, dokler zadnjega vojnega dobrovoljca ne pokrije zelena grobna ruša! Zato se bodo oklenili »Boja« še tesneje — da se bo razvijal vedno tako, kot bodo tudi oni to hoteli!

Zato se hvaležno spominjajo svojih tovarišev, ki so z neverjetno žilavostjo, energijo in samozatajevanjem, z materijelnimi in fizičnimi žrtvami izvršili ukaz Organizacije vojnih dobrovoljcev, da se kot dobrovoljski delegati udeležujejo in afirmirajo v »Boju« — to so tovariši Kuster, Vidmar, Fabjančič ter člani in namestniki banovinskega odbora »Boja«. Oni so izvršili ta nalog ter prevzeli nase težko delo, zvezano z bridkimi urami, z ljutimi osebnimi napadi nasprotnikov, ki so sovražni tako »Boju«, kot dobrovoljcem, kljubovali so ter pošteno in nesebično zastopali dobrovoljske ideje od začetka »Boja« do danes.

Zato je Savez ratnih dobrovoljca kraljevine Jugoslavije, sreska organizacija Ljubljana podal sledečo izjavo:

»Na izrednem občnem zboru Organizacije vojnih dobrovoljcev v Ljubljani dne 7. julija 1934. so bili z veliko večino sprejeti samo sledeči predlogi:

1. da se delegatom Organizacije vojnih dobrovoljcev v »Boju« izreče zaupnica in absolutorij,
2. da se jim izreče najtoplejša zahvala za njihovo požrtvovalno, pošteno in pozitivno delo v »Boju«,
3. da se jim naprosi, da vztrajajo na začrtani poti, da afirmirajo tudi v bodočem delovanju »Boja« častno dobrovoljsko ime ter da storijo vse, da bo to delovanje vedno v skladu s plemenitimi cilji in ideali vojnih dobrovoljcev.

Janko Čuček:

Postani slovenski fant...!

Vrnil sem se pred nedolгим časom iz domače vasi tam onkraj Karavank in ko sedaj premišljam o vseh lepih vtisih, ki sem jih prinesel s seboj, mi vstajajo pred očmi vrli vaški fantje, s katerimi smo hodili okoli in se veselo razgovarjali. Ej, fantje z vasi, najlepši ponos fare! Kadar jih gleda človek, se mu srce širi od veselja, kajti iskra v njih očeh nam daje up za bodočnost. Mogočno doni njihova pesem, da vztrepetajo srca vsem mladencam, ki iz njihovih glasov spoznajo svoje. Stari očanci prislubnejo in očti jim zažare. Otroci nemo vsrkavajo brneče akorde v mlada srca —

Taki morajo biti naši slovenski fantje! Pesem in veder smeh — pa trdna vera v bodočnost in v življenjsko nalogo, ki jim pripada. Naša glavna plast so, na njih sloni država, od njih je odvisna njena bodočnost. Njihova mlada leta le prehitro poteko, dotlej neznane skrbi jim zaorjejo prve globoke brazde v čela. Očetov dom terja njihovo polno delo in moč, njegova zemlja kliče po njih. Z ljubeznijo so ji odzivali, saj je njihova.

Ali ko pride vihar, ko pride tegoba in preizkušnja, — kako bo tedaj, ako nisi fant jeklen, ako nisi junak, preudaren?!

Ali kdaj misliš na te trenutke, ko se bo izkazalo, ali si res fant ali le slabotna šleva — ko bo od kretne tvojih rok, od besede tvojih ust zavisela ne samo tvoja bodočnost, ampak tudi bodočnost cele vasi ali fare? Ko bo v burnem vrtincu drvečega življenja klonilo nemočno srce tvojih dragih...? Tedaj bodo uprte oči v tebe, tedaj bo srce čakalo tvoje pomoči in opore. S trdno roko boš ustavil vrtinec ter zastavil dr-

veči vihar pot s svojimi močnimi prsi. Potem boš lahko rekel: res sem fant, res sem to, kar pričakujejo od mene. S ponosom boš zrl na svoje delo — s ponosom bodo zrl vsi nate, ki si jim v najtežjem trenutku dal gotovo pomoč. In nova, še neomajnejša moč te obide.

Toda za to se moraš pripravljati od prvega dne, ko si postal »fant«. Od dne, ko si vstopil v fantovsko družbo na vasi, od dne ko si začutil novih moči v sebi, moraš začeti pravo fantovsko življenje. Ne s tem, da boš norel okoli vseh oken v svoji fari, kjer cveto kake rože, ne s tem, da boš junaško nesel pijačo v sebi — tudi ne z glasnim pridušanjem in vsiljivim vpitjem. Tak ni slovenski fant! To je le izmaličena podoba povojnih časov, ki je nastala v tedanjem brezglavem hlastanju težkih let, ko je sad prehitro dozoreval in nedozorel v svet odhajal. Omahnili je — in danes je nad njim že davno storjen križ... Ne bom vam pridigal, fantje, kaj je vse vaša dolžnost in odlika!

Povem le to, da morate biti med seboj še bolj kot bratje, da morate biti med seboj poštenji še bolj, kot v družini — in ljubiti delo. Zavedajte se, da je delo ponos vsakega zdravega človeka. Na milijone ljudi je danes izobčenih iz družbe, ker jim ta ne more nuditi kruha in dela. Vsi, ki imate delo, oklenite se ga z ljubeznijo in s ponosnim srcem, kajti delo je odlika, je čast. Ne lahko pisarniško delo, trdo telesno delo je kleni mladega fanta. Polje, naša draga domača gruda nam daje poleg kruha tudi moč in oporo. Delo v tovarni, kjer grme stroji in glušijo vaša ušesa v mogočnem ritmu moderne tehnike, vse to je ona čudovita šola mladega človeka,

katere mu nihče ne more dati boljše in vrednejše. Tudi sam sem predelal to šolo. Med delom v univerzitetnih laboratorijih sem mislil na delo, ki sem ga vršil v počitnicah kot lesni delavec na dolenski žagi in kot navaden delavec v gorenjski tekstilni industriji. S ponosom hranim doma svojo delavsko knjižico, ki mi daje pravico govoriti vam, fantje, o telesnem delu, ker nisem noben »škrlec« ali gosposki fantek.

Iz tistih svojih let se spominjam neštetihih pri-lik, ko se je izkazalo, kdo je pravi fant in kdo ne. Tovariška sloga — vzajemnost... Koliko so trpeli moji tovariši v tovarni radi nesloge. Ker so bili eden proti drugemu. Ker se niso zavedali, da so ena družina, da so en rod in pravi fantje. Kako je bil cenjen oni fant, o katerem smo lahko rekli, da je pravi, »feste« fant, vanj se je uprlo oko tovariša, ki se sam ni čutil dovolj močnega, kadar je nastopil težak trenutek. Tedaj sem tudi jaz doživel občutek, kaj se pravi biti fant. Naš prostor ni v sladkem govorjenju o deklicah, ni ob gostilniški mizi, naše mesto je v boju, v katerem smo danes neprestano z življenjem, ki še nikoli ni tako resno trkalo na naša vrata. Naše mesto je v resnem, določenem delu za bodočnost nas vseh.

Želim vas videti take, kot so moji fantje tam onkraj Karavank, med katere pohitim vsak prosti čas, ker čutim za to potrebo. Ves drug se vrne mlad človek iz srede klenih vaških fantov. Ne vem, kaj je v njih, da me oživi in mi vlijeje novih moči — morda je to odraz zemlje, ki jih redi, morda je to odsvit njihovih iskrenih duš, ki žive nepokvarjene sredi današnje umazanije sveta? Toda to čutim, da me vleče k njim in da se trudim, biti tudi sam tak fant, kot so oni. Ne morem dovolj trdno naročiti vsem svojim šolanim sovrstnikom, naj se odklenejo tega fantovskega kroga — ne morem dovolj poudariti neprecenljivo vrednost zavesti medsebojne povezanosti. Pomisliti moramo vsi, da smo zrastle iz slovenske kmetijske zemlje in da je le ta večna; vse drugo, in tudi največja tovarna, je minljiva, od danes do jutri.

Stopite skupaj, vi naši fantje, in trudite se, da postanete resnični ponosni slovenski fantje. To je in bo vaše najvišje odlikovanje, katerega vam nihče ne more vzeti. Poglejte okoli po svetu, kako stopajo vaši sovrstniki zavestno v novo dobo, ki že vedno bolj zaznavna vstaja med nami, pogledajte, kako cel svet zre nanje in na vas, ker vidite, da edino iz vas lahko še pride rešitev. Ni vsak fant, ki je goden za vojake, fant postane šele tisti, ki živi in dela kot pravi fant. On je zaščiten slabotnih, branik pred krivico, poštenje preveva njegovo srce. Mirno zre na norenje okoli sebe, njegova zabava je vse drugačna. Nositi mora zavest v sebi, da je nosilec novega pokolenja, da bo on odločeval o usodi ne samo sebe, ampak vseh svojih. Pravi fant je trezen in odločen. Kar reče danes, velja tudi jutri. Kar obsodi danes, ne oprusti jutri. Pozablja krivice, ker je svest svoje moči in ve, da s tem prvi nudi roko sprave. Njegov duh je prost tujih vplivov, prost zvijačnosti in nedostopen sladkim, mamljivim besedam.

Kaj pa loči fanta tako zelo od vseh drugih ljudi?

Neomajen čut za disciplino in red. Čut pokorščine in zavest svojih dolžnosti, ki jih je prevzel kot sestaven del svojih pravic. Kjer ni discipline, ni fantov, ampak so otroci, punčare ali občinski tepčki. Fant, ki ne zna ubogati, ni nič. Sloviti so Nemci po svoji železni pruski disciplini. Ta jih je vzdržala v boju proti siloviti premoči. Naši bratje, srbski vojaki so nam živ zgled za to. Med njimi sem se nahajal in jih občudoval; neizbrisani vtisi mi je naredili njihov čut za disciplino in red. Ne čudim se temu, kar so v svetovni vojski dosegli. Narod s tako disciplino drugega tudi ne more pričakovati, saj to je prvi temelj vsake države.

Seveda ne smemo pod tem pojmovati slepega zaupanja v vse, kar nas obdaja in kar se nam predstavi kot naša nadoblast. To dela samo nesvoboden človek, ker mu drugega ne preostane, in to le toliko časa, dokler ni prost. Potem pa plane prvi po njih in je vsaka disciplina že davno proč, preden je čas protiukrepov.

Kar pa ste si svobodno izbrali, kar ste si postavili sami kot svojo nadoblast, do tega pa morate imeti brezpogojno čut pokorščine in uboganja — kajti brez tega je bilo nesmiselno, da ste si sploh kaj izbrali. Naj vam disciplina ne predstavlja uniforme, ampak posebno vrsto ljubezni do tega, česar ne morete telesno ljubiti. Naj vam bo to vodnica in opora v dvomih. Mlajši moramo molčati, ko govorijo naši starejši, ki smo si jih izbrali sami in se jim podredili. Od njih se bomo naučili tistega dela, katerega se da oni opravljajo in bomo tako nekoč vzeli sami v roke vse skupaj, kadar bomo dorasli za to. Toda brez čuta discipline ne bomo mogli ukazovati niti en dan! Kdor ne zna ubogati, ne zna ukazovati! Preden sem prišel do tega, da ukazujem, sem se navadil kot navaden delavec lepo ubogati — in to dostikrat ljudi, ki so bili v vsakem oziru pod menoj, toda disciplina v tovarni tega ne vprašuje. Danes mi je lažje uka-

zovati ker se zavedam, kaj smem in kaj ne. In povem vam fantje prav iskreno: brez trde šole pokorščine ne postanete nikdar pravi fantje, ne postanete nikdar moške. Naš duh je neugnan in naše misli hite brez uзда povsod okoli. Mi gledamo, pa ne vidimo. Manjka nam izkušnost, katere pride z leti. Kdor se seveda ne zmeni za nič, kar se dogaja okrog njega, bo ostal vedno na isti razvojni stopnji in večni nezadovoljen.

Taki moramo biti, mi fantje bojevniki! Naš ponos naj bo in mora biti, da smo sinovi naše prelepe, neprecenljive slovenske zemlje, da smo otroci naših vrljih slovenskih staršev, ki so nam s svojo delavnostjo in poštenostjo pripravili predpogoje za obstoj. Naš duh pa mora prevevati ena sama misel: postati moram resničen,

pravi slovenski fant, ker brez tega odlikovanja sploh nimam mesta na naši domači grudi.

Postati slovenski fant je težka, zato pa najodličnejša stvar. Vsi mi, ki rastemo v moše, moramo stremeti za tem in v tem smislu usmeriti vse naše delo, mišljenje in življenje. Potem šele bomo tudi pravi bojevniki — in vredni, da nekoč zavzamemo mesto, ki nam je pripravljeno. Naj živi slovenski fant — bojevniki...!

Dober oglaš v pravem listu se stokrat poplača!

Doma in na tujem

(TEDENSKI PREGLED.)

Evropske države so se začele združevati v bloke in sklepali med seboj pakte za ohranitev obstoječega položaja in s tem miru. Tako so se Angleži in Francozi domenili, da bi v svrhu garancije miru sklenili tri pakte: 1. severovzhodni pakt, ki bi obsegal: Francijo, Nemčijo, Sovjetsko Rusijo, Poljsko, Čehoslovaško in baltske države; 2. južni pakt, ki bi obsegal: Francijo, Italijo, Jugoslavijo, Rumunijo, Grčijo in Turčijo. Vsaka podpisnica teh paktov se zaveže priskočiti na pomoč sopolisniki, ako bi bila napadena po kakšni tretji državi; 3. bi se sklenil še splošen pakt, ki bi bil zveza obeh paktov s paktom Zveze narodov. Torej velika, vsestranska povezanost. Ampak prevelika povezanost ovira svobodo gibanja in ljudje se ne počutijo dobro, kajti človek je srečen le, če ima proste pesti in komolce in če lahko objema, kogar hoče in poljublja, h komur ga srce vleče. Poleg teh paktov pa imamo še blok skandinavskih držav, t. j. Norveška, Švedska, Danska in Finska, ki se ustanavlja. V Kaunasu pa se je začela baltiška konferenca med Litvo, Estonijo in Latiško. Torej mednarodnih odnosov do vruga dosti, diplomati pa potujejo kot bi jih kdo podil.

Skupščina je sprejela zakone o izvensodnem postopku, o državnem računovodstvu in o državnem pravobranilstvu.

Zakon o izvensodnem postopku določa, da se ves denar maloletnikov nalaga v Državni hipotekarni banki. Senat namreč ni dovolil, da bi se, kot doslej, ta denar nalagal tudi v varnih zavodih in se proti obrestim posojal privatnikom.

Stavka rudarjev v Trbovljah, ki so jo leti vodili z veliko odločnostjo, se je končala s tem, da je TPD na pritisk države umaknila svoje krute in neopravičljive mere. Minister Ulmanjki pravi, da se bo potrudil, da državne železnice povečajo Trbovljam dobavni kontingent. Na ta način bi mogli biti delavci dva dni več zaposleni na mesec. Ni dosti, ampak nekaj je le.

Obiski Bolgarov se zadnje čase vedno bolj množijo. Prihajajo ne morda samo sportne organizacije, marveč tudi druga društva in — kar je največ vredno — mladina. Zakaj ta bo urenila v sodelovanju z našo mladino bratske odnose, kakršni bodo v korist njim in nam.

Nova bolgarska vlada je, kakor znano, silovito pritisnila na makedonsko organizacijo, ker je le-ta zakrivila precej nereda v Bolgariji. Zdej poročajo, da se je razšla organizacija takozvanih protogerovistov, t. j. pripadnikov Protogerova. Druga skupina so Mihajlovisti, ki se pa še niso razsuli. Te organizacije so napravile mnogo zla tudi s svojimi naleti na naše ozemlje. Zato bo njihovo razsulo velik korak k utrditvi dobrih sosedskih odnosov med Bolgarijo in nami.

Vlada, ki je bila postavljena prejšnji mesec od kralja, izvaja stroge odredbe, da bi se tako zboljšale razmere v državi. Vse časopise je sicer postavljeno pod nadzorstvo, ali kljub temu se prilike zboljšujejo. Vse stranke so kratkoma odpravljene. Vlada izdeluje novo ustavo, ki bo na stanovski podlagi. Voditelje stanov bo imenovala vlada, slično kakor to delajo v Italiji in Nemčiji.

Anglija in Francija sta se sporazumeli. Barthou se zadovoljen vrača v Pariz. Anglija je pristala na vzhodni pakt. S tem se je pridružila francoskemu naziranju o sedanjih mednarodnih situaciji. Vendar Sir John Simon, angleški zunanji minister, nekako noče stopiti na protirevizionistično stališče, ki ga zastopa Barthou. Če je za revizijo, potem bi mu bilo priporočati, da bi se zavzel za revizijo krivic, ki so se zgodile našemu narodu.

Na Angleškem v Droltwichu bo še ta mesec otvorena največja radijska postaja za dolge valove. Imela bo 150 kw energije. Kaj pa dela radiofonija pri nas? Da spi, ne moremo reči, morda je prav če rečemo, da dremlje kakor kakšna slabokrvna deklica.

Mussolini je povabil Barthouja na sestanek v Rim, da bi se z njim razgovarjal o vpraša-

njih, ki se tičejo Francije in Italije. Italija čuti, da se je njena zunanja politika za enkrat izjavila. Bog ve, kakšne kanone bo Mussolini dal nabasati, da bo z njimi otvoril bobnajoči ogenj po možganih ubogega Barthouja.

Poljaki so se zadnje čase odmaknili od Francije ter se pričeli naslanjati na Nemčijo. Zdej pa poljski listi poročajo, da se bo položaj v Nemčiji zaključil z vojaško diktaturo in z obnovitvijo zveze z Rusijo. Seveda bi se Poljska potem zopet morala nasloniti na Francijo. To je politika: vprašanje ravnotežja, ne pa vprašanje romantičnega vriskanja, šampanjca in narodnih noš.

Pilsudski, diktator Poljske, se je izjavil za demokratičen notranji režim. Parlament, ki je bil doslej sestavljen takorekoč po ukazu, se bo odslej naprej volil na temelju splošne volilne pravice. Pravtako senat, je eno tretjino bo imenoval predsednik republike. Diktatura se je torej tudi tu izkazala samo kot začasno sredstvo za utrditev notranjega reda.

Poljska in Litva sta sosedji, kljub temu pa sta se zadnjih 15 let gledali kot pes in mačka. Zdej pa sta nemara prišli k pameti. Začeli so namreč popravljati železnico, ki že 15 let ni vozila iz Vilne v Litvo, in dogovorili so se, da ustanove konzulate, in sicer Poljska na Litvi, Litva pa na Poljskem. Problem prijateljstva je včasih kot Kolumbovo jajce.

Gospodarska kriza nalaga vladam dolžnost hitrih in energičnih ukrepov. Gospodarska kriza je nekakšna vojna. In v vojni imajo generali velika pooblastila, lahko se tolčejo s sovražnikom, kadar to smatrajo za potrebno, ne da bi vprašali ljudske zastopnike. Pravtako je belgijska vlada predložila parlamentu zakonski osnutek, češ, naj ji parlament podeli nekakšno gospodarsko diktaturo, da bo hitro lahko tolkla vse škodljivce gospodarskega življenja, ne da bi se poprej posvetovala s parlamentom. Poslanci se bodo gotovo na vse kriplje upirali, kar je samo po sebi razumljivo.

V Ameriki, tako pišejo listi, so aretirali 50 ameriških bankirjev, ker so izvrševali razne zlorabe. Take stvari so se dogajale tudi drugod, saj nam je dobro znano. Razlika je bila ta, da bankirjev niso zaprli, marveč so jim po načelu odpuščanja grehov tiste stvari izpregledali ter jih celo povzdignili nad ljud s častmi in dostojanstvi. Zato, o človek, išči prijateljstva s krivičnim mamonom: je koristno, čeprav ne hvalevredno.

Komunistični izgredi v Amsterdamu. Nizozemska je bila ena izmed tistih držav, ki je med vojno samo profitirala. Zato se je blagostanje silno dvignilo. Standart je bil izredno visok. Ker je Nizozemska trgovska in industrijska država, jo je seveda kriza hudo prizadela. Proletariat je v pristaniških mestih množestven ter ni nič čudnega, da je prišlo v Amsterdamu in celo v Haagu do tako krvavih dogodkov. Da bi le hujšega ne bilo.

Hitler, pravijo, se odpelje na dopust v spremstvu generala Blomberga na križarki »Deutschland«. Odpelje se v severne vode. Tam je še precej hladno vreme. Saj mu je po vročih dneh v Nemčiji to tudi potrebno. Po vrnitvi odondot, pravijo, se bodo lotili rekonstrukcije vlade. Kaj ko bi se vlada rekonstruirala že med njegovo odsotnostjo. Je možno, sicer pa, kaj bi ugibali. Bomo kmalu videli, kaj bo.

Ustanovljena je skupna fronta Arabcev. Vstala je nova duhovna sila, ki je doslej še ni bilo. Ibu Saud in gospodar Jemena sta sklenila mir. Noben ni ne premaganec, ne zmagovalc. Nekateri pravijo, da sta čudaka, pa se zdi, da sta presneto pametna. Utemeljila sta namreč ta mir na načelu arabskega bratstva in muslimanske skupnosti. Kaj če bi tudi Kristjanje, vzgojeni na načelu ljubezni do bližnjega, uredili svoje zadeve na podoben način. Beduini so jih osramotili.

Sadna trgovina se srednje razvija. Cene zgodnjemu sadju so pri nas srednje. Značilno je, da že imamo na trgu smederevske na-

mizno grozdje, en mesec prej kot lansko leto. Sadna trgovina se močno zanima za izvozno blago. V Mariboru bodo 15. t. m. zborovali sadni trgovci iz cele države. Istočasno bodo zborovali tudi delegati kmetijskih in sadjar-skih podružnic iz vsega mariborskega okoliša, in sicer v prostorih Vinarske šole v Mariboru. Priporočamo vsem sadjarjem, ki imajo količkej primerno blago sposobno za trg, da naj previdno in pravilno ravnaajo z njim, ker go bo letos lahko spravili po primerni ceni v denar.

Nezaslišano nizke cene hruškam v Bosni. V mestu Derventa plačujejo kupci kmetom hruške po 25 para za kg. Bajje je neki kmet prodal voz hrušk za 25 Din. Uboga kmetijska para!

Izvoz živine in prašičev iz naše države je bolj slab. Edino z Italijo je kupčija z živino še kolikor toliko prilična. Izvoz prašičev v Prago je popolnoma prenehal, ker se ne krijejo niti stroški. Cena živini na Dunaju je tudi padla. Naši voli se plačujejo komaj po 85—95 šilingov, dočim je bila še prejšnji mesec cena od 105 do 125 šilingov.

Trgovina z jajci skoraj popolnoma počiva. Izgledi za izvoz v Nemčijo so kljub trgovskim dogovorom slabi.

Trgovski dogovor med našo državo in Avstrijo. S 1. julijem t. l. je stopil dogovor v veljavo, po katerem se po ugodnostni carini dovoljuje uvoz 15.000 ton pšenice iz naše države v Avstrijo. Na ta način se hoče avstrijska vlada obvarovati pomanjkanja žita na trgu, dokler ne pride domače, odnosno madžarsko blago na trg.

Žitni monopol v Čehoslovaški in Nemčiji. Ministrski svet v Pragi je izdal odredbo glede uvedbe monopola na žito. Cena žitu se je fiksno določila, in sicer: pšenica takoj po mlatvi stane 175 K za 100 kg; vsako četrletje pa se potem zviša za 5 K, tako da znaša cena koncem poslovnega leta 195 K za 100 kg. Kmetje bodo dobili za pšenico takoj po mlatvi 162 K, koncem leta pa 182 K. Razlika v cenah pojde na režijo in provizijo za komisijonarje. Cena rži bo 132 K (kmetom 120 K), koncem tekočega leta pa bo znašala 152 K. S temi ukrepi so močno zaščiteni interesi kmetov-pridelovalcev. — V Nemčiji pa je izdala vlada poseben zakon, s katerim se uvajajo nekako monopolski žitni predpisi. Državni minister za prehrano in kmetijstvo lahko predpiše ceno za žito kmetom, zadrugam, trgovcem in mlinarjem.

Dogovor med Avstrijo in Madžarsko zaradi žita. V zmislu dogovorov, ki so jih sklenile v maju mesecu v Rimu Italija, Avstrija in Madžarska, bo prevzela Avstrija od Madžarske tekom poslovnega leta 2.2 milijona mt. pšenice in moke. Cena za pšenico iz Po-tisja bo 20 šilingov (okoli 180 Din), za boljše blago tudi več, za slabejše pa sorazmerno manj.

RAJHENBURZANI!

Kupujte »Prelom« v trgovini tov. Mihaela Zmavca.

Zoper korupcijo!

Naš bojevniški pokret si je stavil tudi nalogo, da se z vsemi razpoložljivimi sredstvi brezobzirno bori proti korupciji. Tako v našem glasilu, kakor tudi na vseh dosedanjih sestankih smo precizirali naše stališče v tej zadevi. Ker nam nasprotniki očitajo, da ne navajamo konkretnih slučajev, je torej potrebno, da zbiramo podatke o nečednih korupcijskih aferah in poskusih korupcije. V ta namen naj se pod okriljem »Boja« osnuje posebna sekcija, katere naj proučava vse doznane ali pa javljene slučaje korupcije. Naši nasprotniki bodo sicer trdili, da denunciramo, vendar ta očitek lahko vzamemo na znanje, ker nam gre za ozdravitev našega javnega življenja. Isto stremeljenje opažamo tudi v drugih državah. Tako je Čehoslovaška poostrila svoj korupcijski zakon in v nekaterih državah je bila za korupcijske zakone uvedena celo smrtna kazen.

Tudi pri nas bi bili potrebni upravn drakon-ski ukrepi. Sicer se je obrnilo v zadnjih letih nekoliko na bolje, toda še vedno se dogajajo slučajji korupcije. Po Ljubljani kroži že dalje časa vest, da je prišel k nekemu kompetentu za boljšo službo gospod, ki mu je zagotovil, da dobi to službo — ki je državna — ako plača večjo svoto denarja. Taki slučajji se dogajajo in so se dogajali tudi drugod, saj nam je znano, kaj se je pripetilo našemu rojaku pred leti v Beogradu, kamor je bil premeščen. Iskral je skromno sobo, vendar so mu bile vse sobe predrage, kar je tudi strankam, ki so sobe oddajale, povedal. Vprašali so ga, kaj je po poklicu in ko so zvedele, da je državni uradnik, so začudeno vzkliknile: »Kaj, Vi kot državni uradnik ne morete plačati te najemnine?! Ravno

Prijateljem iz krogov trgovcev in obrtnikov in sploh vsem, ki nameravajo objaviti kak oglas v »Prelomu«, sporočamo da jim po želji na podlagi njihovih podatkov prav radi priredimo vsebino in obliko oglasa po strokov. načelih uspešne reklame, ne da bi ceno zavoljo tega zvišali. Poslužite se te ugodnosti!

v tej ulici je več hišnih posestnikov, ki so državni uradniki. Da si dotičniki kupnine za hiše niso prištedili od svojih službenih prejemkov, je več kot naravno. — Govori se pa tudi z vso gotovostjo, da se mora še sedaj pri raznih izplačilih od strani centralnih mest plačevati gotovo provizijo, da se denar nakaže.

Da se preprečijo taki in podobni slučaji v bodoče, je neobhodno potreben nov zakon proti korupciji. Določiti se morajo najstrožje kazni proti onemu, ki se da podkupiti, kakor tudi proti onemu, ki podkupa. Uverjen sem, da bi bilo to zlo v najkrajšem času iztrebljeno, ako postavimo na severu, jugu, vzhodu in zahodu naše lepe kraljevine vešala, na katere naj pridejo oni, ki so zagrešili korupcijska dejanja. Le nekaj slučajev naj se na ta način kaznuje in videli boste uspešni učinek!

Pa tudi za preteklost naj se ukrenejo koraki, da se bo stekal nepravilno pridobljeni denar zopet v državno blagajno. Ugotovi naj se, kako so prišli posamezni državni in drugi javni funkcionarji do denarja, in ako ne morejo brezdvomno dokazati, da so obogateli na pošten način, naj se denar vrne v državno blagajno.

način, naj se jim denar brezpogojno konfiscira v prid državne blagajne. Uverjen sem, da bodo dohodki izdatni. Tedaj — v boj proti korupciji!

I. D.

Dopisi

Dobrnič. Tudi pri nas se je ljudstvo navdušilo za pokret »Boja« in se je odzvalo z mnogostevilnim članstvom. Imeli smo prejšnjo nedeljo izredno dobro obiskan ustanovni občni zbor, na katerem je prav lepo podal ideje tega pokreta naš tovariš g. dekan iz Trebnjega. Vodstvo je bilo tudi še nadalje poverjeno pripravljalnemu odboru s predsednikom tov. Joškom Lahom na čelu. Na zborovanje delegatov v Ljubljani smo poslali enega delegata, ki je prinesel najlepše vtise domov. Ovirce sovražnikov pravice in poštenja razbijemo in pojdemo pogumno preko njih naprej do zmage. Krivice so velike, ter vpijejo k nebu za maščevanje. In ravno bojovníki smo poklicani, da zadostimo pravici. Vsi kot eden v »Boj«!

Tovariški poziv našim članom!

Naprosamo vse tovariše in člane, da nam javijo naslove kmetovalcev, kateri imajo na razpolago domače platno. Mnogim našim članom je gotovo znano, da imajo naši kmetje še veliko količino domačega platna nerazprodanega.

Glede na to opozarjamo vse naše tovariše, da je njih narodna dolžnost kupovati in nositi srajce in obleke iz domačega platna.

Pozivamo pa tudi naše žensko bolj ali manj imovitih slojev brez razlike, da nadaljuje in splošno razširi letošnjo modo lepih, belih oblek in plaščev, sploh oblačil iz pristnega domačega platna, ki se našemu ženskem svetu izvrstno podajo, ki so praktična, higijska, nad vse trpežna in zelo cenena.

Gradbeno podjetje in tehnična pisarna

Miroslav Zupan

stavbenik, zaprisežen
sodni izvedenec

Ljubljana

Pošt. ček. rač. št. 12.834. — Telefon 21-03.

Beton, železobetonske vodne zgradbe, arhitektura ter vsakovrstne visoke zgradbe itd. — Sprejemanje v strokovno izvršitev vseh načrtov stavne stroke. — Tehnična mnenja. — Zastopstvo strank v tehn. zadevah.

Ta oblačila se lahko olepšajo z vezenjem narodnih motivov, kateri je naš narod tako bogat.

Glavno pri tem pa ni moda, glavno je splošni slovanski, posebno jugoslovanski značaj oblačil iz domačega platna. Še važnejše pa je, da se tako nagradijo pridne roke naših belokranjskih in prekmurskih žen in deklet, da se jim da tako potrebnega poštenega zaslužka, ki bo lajšal bedo njim in njihovi drobni gladujoči deci.

Rojaki, rojakinje — v naše domače platno oblecimo sebe in svojo decu! Dajmo mu prednost pred importiranimi dragimi tkaninami! To zahteva naša državljanska in narodna dolžnost napram kmečkemu ljudstvu, tako se bo dejansko izvajalo geslo našega »Boja«: **Z narodom za narod!**

Vse tozadevne ponudbe z vzorci naj se naslovijo na »Boj«, Ljubljana, Kolodvorska ul. 8.

Širite »Prelom«!

Ločite čekovno položnico »Preloma« od čekovne položnice »Boja«. »Prelom« ima štev. pošt. čekov. rač. 10.499, »Boj« pa štev. pošt. čekov. rač. 11.943.

Dr. Ivan Drobnič

specijalist za notranje bolezni

Ljubljana
Miklošičeva c. 7

Ordinira
do 15. avgusta
samopoldne

Listnica uredništva

Mnogi naši dopisniki so nam poslali poročila o čisto osebnih zadevah. Te stvari so sila zanimive in mečejo svetlo luč v temo zlorab in krivic. Vendar so njihove konstatacije tako horendnega značaja, da jih ne moremo natisniti — bilo bi pregrozno. Zato smo vse te dopise vložili v naš arhiv — oziroma v naše je-klene blagajne, kjer se zbirajo dokumenti o rak-ranah našega življenja.

Mali oglasi

KORRESPONDENT srbohrvatsko-nemško-slovenski z dobro prakso v banki in industriji išče kakega posla. — Dopisi upravi pod »Samostojen«.

NUJNO POTREBUJEMO vloge večjega denarnega zavoda (dve manjši in eno večjo) za obračun — brez posrednika. — Dopisi upravi pod »Cena«.

Dobro utemeljena splitska AGENTURA IN KOMIS. TRGOVINA išče ZVEZ. Zanima se za uvoz, izvoz in nova zastopstva vsake stroke. — Dopisi upravi pod »Ima garancijo«.

Modno, manufakturno
blago kupite ugodno
pri tvrdki

Valentin Hladin

Celje, Prešernova ul. 14

Lekarna
»pri Križu«
Celje

Palača Ljudske posojilnice
Ph. Mr. Fedor Gradišnik

Dobra kava,
specerijsko blago,
banaška moka itd.
prav po ceni:

Anton Fazarinc

Celje
Kralja Petra cesta

F. HRENORIČ

Manufakturna veletrgovina
Ljubljana, Tyrševa cesta štev. 28

Telefon 24-04

**Če si kupec za kolo, kupi le novo
»PUCH« chromirano kolo**

ki ti ne rjavi in imel ga boš 10 do 20 let. Dobiš ga le pri tvrdki

IGN. VOK - Ljubljana, Tavčarjeva ulica

ali v podružnicah v Kranju in Novem mestu

GROM D. Z O. Z.

Carinsko-posredniški
in spedijski bureau

Ljubljana
Kolodvorska ulica 41

Zastopstva v vseh mestih tu- in inozemstva

Naslov za brzojavke:
GROM

Telefon interurb. 2454

Podobnik Vinko

prodaja premoga in drv

Ljubljana

Tržaška cesta 16
telefon 3313

Moderen kroj - Lepo delo - Zmerne cene

Krojaški atelje
Anton Kosta
Ljubljana

Pražakova 3 (Zadr. Zveza)

se priporoča spoštovanemu
občinstvu za civilne obleke
in vse uniforme

DEŽNIKE
NOGAVICE

na drobno in na debelo
kupite najugodnejše
v tovarni

JOSIP VIDMAR

Ljubljana

Pred Škofijo 19
podruž.: Prešernova ul. 20

Beograd
Kralja Milana 13

Zagreb
Jurišičeva ul. 8

Frote' za
kopalne
plašče

prilporeča tvrdka

A. & E.
Skabernè
Ljubljana